

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

דורנפירען די כוונה

אגרת קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע
אודות סיפור חייו של ר' יוסף מביעשענקאָוויטש

גיליון כ"ג
שנה שביעית

יוצא לאור על-ידי

ועד „חיילי בית דוד”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ותשע לבריאה
ה' תהא שנת סגולות טובה – שנת הקהל
ק"ו שנה להולדת הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

יה"ר שיראה רוב נחת משלוחיו, חסידיו, וכלל ישראל בכלל,
ומבניו התמימים בפרט, וינאלנו ויורכינו קוממיות לארצנו
וישמיענו תורה חדשה מפיו בגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומי"ד ממ"ש, נאו!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

הרה"ח הרה"ת ר' שגיא דניאל יחיאל בן אדל איטל

לרפואה שלימה ומיידית

ולהצלחה מופלגה בכל עניניו הפרטים והכללים, בגשמיות וברוחניות

לזכות

אלפי תלמידי התמימים - דעם רבינס קינדער

המתאחדים "כאיש אחד בלב אחד"

ע"פ ה"בקשה נפשית" דנשיאנו כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ב"שבת הקהל" עולמית לקבלת פני משיח צדקנו

- ארה"ק, ארה"ב, אירופה, חבר העמים -

יזכו לגרום נח"ר למלכנו משיחנו תמיד כל הימים

ולפעול את התגלותו המלאה בגאולה האמיתית והשלימה

תיכף ומיד ממש, נאו!

"אשר סוף סוף משמחים את הלב ומרוממים את הנפש"

אגרת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
בקשר עם לימוד קונטרס "פוקח עורים" ומאמרי דא"ח

ב"ה, ד' תשרי, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ובמענה על שאלותיו.

א) במה שאינו מתרגש מלימודו ומתפלותיו, הנה ילמוד הקונטרס פוקח עורים שנעתק גם כן ללשון הקדש והוא לאדמו"ר האמצעי בנו של כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, שבטח נמצא אצל ההנהלה דישיבת תומכי תמימים בברונא ויראה שם כמה סיבות מפני מה גופו ונפשו הבהמית אין מתרגשים מהלימוד והתפלה ובידו לתקנם וכמאמר רז"ל אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ואינו מבקש אלא לפי כחן, וכיון שניתנו לו גוף ונפש הבהמית כזה בודאי ניתנו לו ג"כ הכחות לכבשם.

ב) מה שכותב שמחשבות זרות מבלבלות אותו בשעת התפלה הנה ידוע שמח"ז בעת התפלה באים בסיבת דברים בטלים ומחשבות בטלות קודם התפלה וככל אשר יגדיר את עצמו בזה ימעטו המח"ז בעת התפלה ויתפלל מתוך הסידור וכן יאמר קודם התפלה ולאחריי איזה קאפיטלעך תהלים ויתן פרוטה לצדקה קודם התפלה.

ג) מ"ש שסובל מהרהורים רעים, הנה עליו ללמוד מאמרי חסידות אשר סוף סוף משמחים את הלב ומרוממים את הנפש ובמילא מגביהים ומוציאים אותו מתוך הרפש ובזך, ויוכל להתחיל הלימוד בהקונטרס ומעין מבית ה' יוצא.

ד) בכלל קשה לענות בפרטיות על שאלות כאלו בכתב, וכבר ידוע מעלת דברי התעוררות הנשמעים מפה אל פה פנים אל פנים ובמילא יחפש הזדמנות היותר קרובה להתראות עם המשפיע דישיבת תומכי תמימים בברונא הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ מוה"ר ניסן שי' נעמאנאו, ויראה לו את מכתבי זה ויבקשו שישמע את שיחתו וייעצו בטוב לפניו בגשמיות וברוחניות וככל אשר יקדים בזה ה"ז משובח.

בברכה לחתימה וגמר חתימה טובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א, המזכיר

(אג"ק כ"ק אד"ש, ח"ח ע' א')

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' במדבר הבעל"ט, מבה"ח סיון, ובקשר עם ה"בקשה נפשית" דכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, אשר בעת עלות המנחה, יתאספו בכל מקום ומקום להתוועדות רעים "כאיש אחד בלב אחד", ע"מ להתכונן לקבלת התורה מתוך אחדות אמיתית, ע"י ש"ידברו דברי תורה בכלל, ובמיוחד, בעניני אהבת ישראל ואחדות ישראל" –

הננו מוציאים לאור את אגרת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ובה סיפור חייו של ר' יוסף מביעשענקאָוויטש, אשר "מילא את הכוונה" בכך שוויתר על ישותו וכבודו המדומה, כלשונו, ע"מ לקיים את רצון קודשו של רבינו הזקן להפוך מ"בעל הסברה" ל"בעל עגלה", ובכך הציל נשמה של יהודי – "עולם מלא" – שטבעה בגלי הים הסוער של הבלי העולם והחזירה למוטב.

כדברי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, קונטרס "פוקח עורים" של כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע, נכתב עבור אותו ר' שלמה לייב ובו דרך תשובה לחיי החיים. זאת הסיבה שאגרת זו נדפסה כהקדמה לקונטרס זה.

האגרת נדפסה באג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ח"ג, עמ' תעז-תקיד, ובאה כאן עם תרגום חפשי ללה"ק של הקטעים המופיעים במקורם באידית.

בקשר לכך, מובאת אגרת קודש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בה מורה לא' מתלמידי התמימים ללמוד את קונטרס "פוקח עורים", שם יראה "כמה סיבות מפני מה גופו ונפשו הבהמית אין מתרגשים מהלימוד והתפלה ובידו לתקנם".

בציפיה ובביטחון גמור אשר תיכף ומי"ד ממ"ש נחזה ונראה בהתגלות הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א "מלך ביופיו" לעיני כל חי, ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו, ויכירו וידעו כל יושבי תבל במלכותו, ויכריזו כולם יחדיו, בקול גדול ובהתבטלות מוחלטת, את ההכרזה הנצחית המביאה לידי ביטוי את התמסרותנו והתקשרותנו אליו, ופועלת התגלותו המיידית בגאולה האמיתית והשלמה, כאשר "ראש המדברים" בהתוועדות דכלל ישראל כולו, יהי משיח צדקנו בעצמו:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

ועד „חיילי בית דוד"

770 בית משיח, בית חיינו

ימות המשיח. יום ועש"ק פ' במדבר, כ"ח אייר, מבה"ח סיון ה'תשס"ט, שנת הקהל מאה ושש שנה להוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א "שנת השישים" לנשיאות מלכותו ברוקלין, נ"ה.

דורכגעפירט די כוונה [= האבא היה אצלי ואמר שיוסף מביעשענקאָוויטש מילא את הכוונה].

ויסיים כ"ק אדמו"ר האמצעי:

דער טאַטע האָט צוליב אַ טובה פרטית געמאַכט פון אַ למדן אַ בעל עגלה, און מיר הייסט ער צוליב אַ טובה כללית מאַכן פון אַ בעל עגלה אַ משפיע. איר דאַרפט זיין דער משפיע און מנהל החסידים דמנין אנייש השוק בביעשענקאָוויטש.

[= האבא, בשביל טובה פרטית עשה מלמדן בעל נגלה, ולי הוא מורה בשביל טובה כללית לעשות מבעל עגלה משפיע. צריכים אתם להיות משפיע ומנהל החסידים דמנין אנייש דהשוק בביעשענקאָוויטש].

לח

וכשחזר אבי לביתו מליובאוויטש מכר את הסוס והעגלה, אויס בעל עגלה, ויהי למשפיע חסידות, ועד שנותיו האחרונות היי הולך רגלי לליובאוויטש, וכשתש כחו לעת זקנתו המופלגת ולא יכול עוד ללכת רגלי לא רצה לנסוע בעגלה באמרו אין ירושלים דאַרפן גיין [= לירושלים צריכים ללכת].

וכשהיו חסידי ביעשענקאָוויטש באים לליובאוויטש היי כ"ק אדמו"ר שואל אותם וואָס מאַכט אונזער ישיש ר' יוסף משפיע [= מה שלום הישיש שלנו ר' יוסף המשפיע].

רבינו הזקן קיבל מר' מרדכי הצדיק ששמע מהבעש"ט: נשמה יורדת לעולם הזה והיה שבעים-שמונים שנה, כדי לעשות ליהודי טובה בגשמיות ובפרט ברוחניות. (היום היום, ה' איר)

דער טאַטע איז באַ מיר געווען און געזאַגט אַז:

"יוסף בעשענקאָוויטשער האַט דורכגעפירט די כוונה"

אגרת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע אודות ר' יוסף מביעשענקאָוויטש

"מחשבה חדשה התחילה מנקרת במוחו, האם באמת דואג הוא לתורתו מה תהא עלי' או שפנימית ישותו וגסות רוחו בראו טענה ז', וכשהתבונן בזה נזכר על חברו, אחד מחסידי הוד כ"ק רבינו הזקן, ר' חיים יהושע בעל עגלה מוועליז, וברק של קורת רוח נצנץ במוחו..."

ב"ה, ג' כ"ו טבת תרצ"ו
סאנאטאריום פורקערסדארף

על דבר שאלתו אודות הספר פוקח עורים מהוד כ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקלה"ה נב"מ זי"ע אם נודע סיבת הדבר אשר כתבו בשפה המדוברת – אידיש.

הנה דבר ברור במסורה בקבלה אין אתי בענין זה, אבל יש אצלי רשימת סיפור ארוך בענין בעל תשובה, ויש מקום לחשוב שכ"ק אדמו"ר האמצעי כתב ספר זה ביחוד עבורו.

המעין בספר פוקח עורים יראה שנושא הענין סובב הולך בתקוני תשובה פרטיי דשכרות והמסתעף מזה, וזה מתאים לסיבת ירידתו ונפילתו – לא עלינו – של הבעל תשובה המסופר בסיפור הזה.

ידועים לנו סיפורים לעשרות המראים גודל התענינותו של כ"ק אדמו"ר האמצעי

תתכה

נדפסה בהקדמה לסי' פוקח עורים, בכותרת "אל אחד מחתני הרבנים שליט"א". במפתח כ"ק אדמו"ר שליט"א "סי' פוקח עורים והשתל", שיחת אדהאמ"צ במדרי' הנשמה במח' הקדומה, רשימת יומן ו' כ"ד סיון תרנ"ו באליוקא, תשובה וחשבון הנפש דאלול ותשרי, סיפור דר"י דבעל תשובה".

ההערות דלקמן הם של רבנו בעצמו, ונעתקו משוה"ג שם.

במצבם הרוחני של החסידים, שהיתה התענינות פרטית כאב המחנך ומדריך את בנו יחידו בשימת לב מיוחדת.

הוד כ"ק אדמו"ר הזקן העמיס בשנת תק"ן על הוד כ"ק בנו אדמו"ר האמצעי את הדרכת האברכים היושבים בליאזנא, וגם לבוא בכתובים עם אלו הסמוכים על שלחן אבותיהם וחונניהם, והוד כ"ק אדמו"ר האמצעי עסק בזה בהתענינות גדולה.

באחת השיחות, בשעת התוועדות הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי עם מחונכיו, היו נוכחים גם מזקני החסידים הראשונים של הוד כ"ק אביו רבינו הזקן והוד כ"ק רבינו האמצעי דבר בהתרגשות גדולה דברים היוצאים מלבבו הקדוש בשפיכת הנפש ממש בענין נחיצות העבודה שבלב, תפלה במתינות, מה שעשה רושם אדיר על השומעים.

הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי הי' חלוש הלב והריאה עוד מימי נעוריו והדיבור בהתרגשות הלב הי' פועל לרע על בריאותו, וכן הי' בפעם ההוא שאחר ההתוועדות נחלה ליומיים ויבואו אחדים מזקני החסידים לבקרו, ויאמר אחד מהם לכ"ק רבינו מדוע דיבר בהתרגשות כל כך מאחר שהוא יודע שזה מזיק לבריאותו הי' צריך לזהר מזה.

כאשר כ"ק אדמו"ר – השיב לו כ"ק רבינו האמצעי – העמיס עלי הדרכת האברכים אמר לי, אויף אַ אידען בעדאַרף מען קוקן ווי ער שטייט אין מחשבה הקדומה דא"ק [= על יהודי צריכים אנו להביט כפי שהוא עומד במחשבה הקדומה דא"ק].

ומזה למדתי ארבעה דברים:

הנשמה כמו שהיא במחשבה הקדומה היא במדריגת בן, וכשירודת להתלבש בגוף היא במדריגת עבד, ומכיון שגם בירידתה למטה צריכים לראותה כמו שהיא במחשבה הקדומה זאת אומרת שכל נשמה ונשמה יכולה להיות במדריגת בן גם בירידתה למטה.

הנשמה כמו שהיא במחשבה הקדומה יש לה כחות עצמים שיכולה לפעול כל ענין עבודת הברורים, ובירידתה למטה נותנים לה כחות הנצרכים לה לעבודת הברורים אלא שכל זה – מה שהיא במדריגת בן והכחות עצמים שלה – הוא בהעלם וצריכים לגלות זה מההעלם אל הגילוי.

הנשמה כמו שהיא במחשבה הקדומה הנה לבד זאת שהיא בעצמה נמצאת שמה הנה כלולות שמה גם הנשמות העתידות להתגלות על ידה במשך כל הדורות עד ביאת הגואל בגמר כל הברורים, ועם היות שכל נשמה ונשמה יש לה בחירה חפשית באופן העבודה, אבל התחלת כללות עבודתה תלוי בעילתה כמו אב ובן, שתחלה

והוא נלווה אל חבורת החסידים ההולכים לליובאוויטש.

כארבעה מנינים איש יצאו מביעשענקאָוויטש, ובכל עיר ומושב בדרך עברם נלוו עליהם עוד עד כי בבואם לוויתעבסק כבר היו כשמונה עשר מנינים. ושמה מצאו עוד חבורות חבורות נכונות לצאת לליובאוויטש.

יותר על שתי מאות מנינים – ספר הר"י לבנו אבא זעלע – אורחים באו על חג השבועות ההוא לליובאוויטש, ואין לתאר את גודל השמחה שהי' לנו בראותנו אשר בעזה"י כ"ק אדמו"ר רבינו הזקן הניח לנו רבי שיוורנו ארחות חיים בחיים האמיתיים.

לו

באחד הימים – סיפר הר"י לבנו אבא זעליג – פגשתי לגודל תמהוני במי שהי' חולה בדרך במלון, שלמה ליב גאמעצקי, הולך ברחוב בליובאוויטש עם אחד מפרחי החסידים.

הוא הכירני כרגע וישמח עלי במאד מאד ויספר לי את כל אשר עבר עליו מאז, כי השר בא לוויתעבסק ויאמר לו שלרגלי עסקיו הוא רוצה לשלחו לאוקראינא – כוונתו היתה לשלחו מביתו בכדי שלא יוודע לו מהאסון אשר קרהו.

אנכי – ספר שלמה ליב להר"י – החלטתי להגיד להשר שידע אנכי את אשר קרה וכי אין ברצוני לשוב אל אותו המקום שקרה שם מאורע כזה ואם מצאתי חן בעיניו יתן לי חופשה.

מראש לא חפץ השר לשמוע מזה אבל כעבור איזה ימים אמר שידוע לו שבעיר הסמוכה ליובאוויטש יש איש אלקים קדוש ורב גדול בישראל סע אליו וכאשר יאמר לך כן תעשה.

כ"ק אדמו"ר האמצעי סידר לר' שלמה ליב תיקון ויהי לבעל תשובה גמור ויצו עליו לעזוב את השר ואת מכריו הללו ולשוב לביתו לאשתו ולילדיו.

ובקיץ ההוא נתפרסם קונטרס התשובה בשפה המדוברת מאת כ"ק אדמו"ר והוא סדר הנהגה לבעל תשובה.

לז

כשני חדשים נתעכב אבי אז בליובאוויטש – סיפר אבא זעליג – וכשנכנס ליחידות לכ"ק אדמו"ר פקד עליו למלאות מקומו של המנוח נחום הזקן לנהל את המנין דאנ"ש ברחוב השוק ויאמר אליו:

דער טאַטע איז באַ מיר געווען און געזאַגט אַז יוסף בעשענקאָוויטשער האָט

מאד אף כי נשמתו טרם כבתה אבל גוע הוא.

כשנכנס הר"י לחדר החולה סגר הדלת אחריו וירכין את ראשו על החולה וילחוש באזניו שאשתו הנכרית ובנו נטבעו בנהר ועתה יוכל לשוב אל אשתו וילדיו היהודים באין מפריע, ויחזור על דבריו פעמים ושלש, וירא הר"י כי אודם קל בא בלחיו של החולה, ויחזור את הדברים עוד איזה פעמים ופתאום פקח החולה את עיניו ויסתכל בפחד אנה ואנה ויספר לו הר"י את אשר קרה לאשתו ובנו ויאמר לו שעוד לא שקעה השמש ועדיין הוא יכול לקיים מצות הנחת תפילין.

לד

בערב כששב הרופא מטיולו ונכנס הביתה נבהל מהמחזה אשר ראה.

מסת החולה עמדה באמצע החדר הגדול וסביבה יושבים ועומדים איזה יהודים, אוכלים ושותים. ויבט עליהם בתמהון.

בעל המלון הכיר בתמיהת הרופא וימהר אליו ויספר לו כי פתאום פקח החולח את עיניו וידרוש שיעבירוהו לחדר הגדול ואשר כל האורחים הנמצאים במלון יטעמו מאומה ויברכוהו.

הרופא נגש אל החולה וימשש את דופקו ויאמר לשלוח ציר מהיר אל החצר לבשר את השר ממצב החולה, ואל החולה אמר שבעוד יום או יומיים יוכל לנסוע לביתו והוא בעצמו נוסע מחר בהשכמה.

למחרתו חפץ הר"י לשוב לביתו, אבל האורח עכבהו באמרו שהוא היחידי היודע את סודו ועליו לעזרו לקיים את נדרו לשוב לאשתו וילדיו היהודים ולהיות שעודנו חלוש הוא מבקשו לחכות עליו עד אחר ש"ק ובין כך יתיישבו איך לסדר הדבר.

ויסכים הר"י לבקשת שלמה ליב.

ביום השבת בא אחד מפקידי החצר עם מרכבה רתומה לשני סוסים ומכתב בידו מאת השר שמיצעו להיות שהוא עדיין חלוש לכן יסע לעיר הפלך לוויטעבסק להתייעץ עם הרופאים דשם ויחכה שם עד שיבא גם הוא שמה בסוף השבוע.

ויבקש שלמה ליב את הר"י לנסוע עמו לוויטעבסק, אבל הר"י מיאן בדבר ויסע לביתו לביעשענקאָוויטש ושלמה ליב נסע לוויטעבסק.

לה

כשחזר הר"י לביתו מצא אשר הרבה מהחסידיים הזקנים מתכוננים ללכת לכ"ק אדמו"ר האמצעי ללויבאוויטש, ואשר בשבוע הבאה יצאו לדרכם ויתעורר הר"י להשתתף עמהם, וישכיר את סוסו ועגלתו לבעל עגלה אחד עד שישוב מלויבאוויטש

הנה האב מזכה לבנו ואחרי כן יכול להיות יפה כח הבן מכח האב.

הנשמה כמו שהיא במחשבה הקדומה הנה שם ישנו בכללות כל ענין עבודת הנשמה בהיותה למטה ובאיזה אופן אם משפיע או מקבל, ובאמת שניהם כאחד מקבלים ממי שלמעלה ממנו ומשפיע למי שלמטה ממנו, וכל פרטי עניני עבודתו.

ומאמר זה אויף אַ אידען בעדאַרף מען קוקן ווי ער שטייט אין מחשבה הקדומה דא"ק אין זה שרק על הזולת צריכים להביט ככה כ"א גם על עצמו צריכים להביט כמו שהנשמה עומדת במחשבה הקדומה דא"ק.

וכשהתבוננתי – סיים כ"ק רבינו האמצעי – בתעודת נשמותי שנמסרה לה כשירדה להתלבש בגופי בהנוגע לעצמי. ולכל אותן הדורות הבאים, והאחריות הגדולה העמוסה עלי בהנוגע אל המחונך ודורותיו, האפשר הי' לי לכלוא את רגשות לבי.

וכן ישנם עוד כמה סיפורים המעידים על עוצם גודל התענינותו במסירות גדולה בהנוגע לכל חסיד ומקושר בפרט, ואם כן איפא לא יפלא אם כתב מאמר פרטי עבור איש פרטי.

הקורא מכתבו הכללי של הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי כשנתיישב בלויבאוויטש – בשנת תקע"ד – רואה את האש האלקית לוחט באהבת ישראל בהדרכתם ובקירובם לעבודה שבלב, דקביעות עתים לתורה וקיום המצות ברגש – מיט געפיהל – דחיות פנימי.

נושא ותוכן עשרים ושמונת הפרקים של הספר פוקח עורים הוא פרטי, כעין ליקוט מאיזה מקומות דספר דרך חיים – חלק שלישי משער התשובה והתפלה – כפי אשר ציין הרה"ח הידוע הרשד"ם בהעתקתו את הספר פוקח עורים ללשון הקדש.

בכת"י נמצא עוד שנים עשר פרקים שלא נדפסו, מפרק כ"ט עד פרק מ', ונושא הענינים המבוארים בפרקים אלו הוא ענינים כלליים, כמו אודות מו"מ באמונה רחמנות, כיבוד אב ואם ועזרת קרובים, מדת הקמצנות ומלשינות, חברים רעים, קביעות עתים לתורה ולב נשבר.

יש לי יסודות חזקים לומר ברור אשר שנים עשר פרקים הללו כתבם הוד כ"ק רבינו האמצעי בשנת תקע"ט לערך.

נודע ברור אשר הספר פוקח עורים הוא הספר הראשון של הוד כ"ק רבינו האמצעי שבא בדפוס, וגם זמן זה מתאים לזמנו של הבעל תשובה ר' שלמה ליב המסופר בסיפור האמור.

והיודע תולדות דברי ימי החסידיים בשוב הוד כ"ק רבינו האמצעי לרוסיא הלבנה

וקבע מושבו – חיי אלול תקע"ג – בליובאוויטש, ויודע הרושם האדיר בקירוב הדעות והלבבות שעשה אז על קהל החסידים, יבין אשר אפילו עשרות מעתיקי הכתבים שהיו אז בליובאוויטש – כמבואר ברשימת תולדות המעתיקים – לא היו ביכולת למלאות את ריבוי הדרישות על המאמר ההוא.

ושנים עשר הפרקים הנוספים לא נדפסו מפני שאז כבר נדפס גם חלק השלישי – דרך חיים – מספר שערי תשובה ותפלה.

והנני שולח לך העתק הרשימה לקוטי ענינים, סיפור אודות הבעל תשובה ר' שלמה ליב, ובאשר בכמה מקומות נרשמו הענינים – העמוקים ביותר – בקיצור, הם דורשים ביאור והסבר, אבל תקותי אשר בעיון הטוב בתשומת לב אפשר בעזה"י להבינם על בורים.

השי"ת יאיר את החב"ד שבנפשותינו להבין ולהשכיל בתורתם של הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' ויעיר את לבותינו לעבדו ית' מתוך מנוחה בגשמיות וברוחניות.

ב"ה, ו' כ"ד סיון (תרנ"ו), נאות-דשא באליווקא)

שעה חמישית בוקר.

אתמול בשעה השמינית לפנות ערב כשחזרנו – כ"ק אמו"ר ואנכי – מהטיול פגשנו במורי הרשב"ץ¹, הולך ממקום ההתבודדות או – כלשונו – ממקום מחבואו ביער הקטן שאחורי החצר, וביע את חפצו לנסוע העירה על ש"ק לבני ביתו לליובאוויטש.

כ"ק אמו"ר מילא בקשתו וירשה לו לנסוע. במקרה עבר בשעה ההיא דרך החצר שלמה חגר בעל-העגלה מקראסנאיע² ויסע עמו העירה.

היום קמתי בהשכמה, בשעה חצי הרביעית, התפללתי והנני מוכן להתחיל לכתוב את הסיפור אודות החסיד ר' יוסף בעל עגלה מביעשענקאָוויטש, אביו של החסיד ר' אבא זעליג ביעשענקאָוויטשער, שהואיל כ"ק אמו"ר לספר לי בשעות הטיול עמדי במשך כארבעה ימים, יום הראשון³ השלישי הרביעי והחמישי דשבוע ז', י"ט,

1) הרב ר' שמואל בצלאל נ"ע, ראה "התמים" חוברת א'.

2) מעיר ליובאוויטש נוסעים לשתי תחנות מסלות הברזל, תחנת רודניא ותחנת קראסנאיע, ואת בעלי העגלות היו מכנים על שם התחנה שהיו נוסעים אליה בקביעות.

3) כ"ק אמו"ר זצוקללה"ה הי' נוהג בזמן שבת ובנאות דשא, לנסוע בכל יום שני בשבוע לליובאוויטש לבקר את כבוד אמו הרבנית נ"ע, ואותו יום הי' קבוע לקבלת האורחים שבאו לליובאוויטש ליחידות.

השוכב במלון על פרשת הדרכים.

הרופא מלא בקשת השר, וביום השלישי – השביעי לבואו של האורח למלון – בא וימצא שמצב החולה הוקל קצת אבל עדיין סכנה מרחפת עליו. ויתיעץ עם רופא החצר ויתנו לו סמי מרפא לחזק את גוו שיוכל שאת את המחלה.

הר"י – כשראה שמצב החולי הוא מסוכן – קבל עליו תענית שני מעלי"ע רצופים לילה ויום – עד השבת – ויאמר מזמורי תהלים ויבקש רחמים בעדו, וביום הראשון שב הר"י לתעניתו ויקבל עליו תענית שלשה ימים רצופים.

לב

ביום השלישי שבה רוח בינתו של החולה אליו ויכר את רופא החצר, אבל מכיון שהגיד לו הרופא – בכוונה להרגיעו – שמחר או מחרתים תבא אשתו אליו לבקר נתרש מאד ושוב נסתתרה בינתו וישכב כבול עץ.

בינתיים נודע במלון מה אסון אשר קרה לאשתו ובנו של החולה שבנסעם לטייל על הנהר נהפכה הסירה ויטבעו, ועשרות אכרים מחפשים את הנטבעים לכל אורך הנהר הזורם לנהר דווינא ועדיין לא נמצאו.

הרופא ספר לבעל המלון שהחולה דואג לאשתו ובנו וכנראה הוא אוהבם אהבה עזה ואשר זו היא סבת חזרת מחלתו אליו היום, כי כאשר נחמו שמחר או מחרתים יבאו אשתו ובנו לבקר התאנח החולה מאד ואבד את בינתו, וכאשר נסה להשיב רוחו אליו בתרופות חזקות לא הועיל, והוא מפחד אשר אלו המה שעותיו האחרונות, ע"כ הוא מוכרח לשלוח ציר מיוחד אל החצר להודיע מהמצב.

לג

הר"י הי' עסוק בתעניתו ובאמירת תהלים ולא ידע מכל הנעשה עם החולה, וכשבא הביתה ספר לו בעל המלון את דברי הרופא ואשר כבר שלחו ציר מיוחד להודיע להשר הצעיר מצב החולה.

הר"י התבונן כרגע ויבין שלזכר אשתו ובנו הנכרים נתרש החולה, ויפנה אל הרופא בבקשה להרשות לו לבקר את החולה ולומר עמו דברי וידוי מאחר שהוא בסכנה ובכל רגע ורגע יכולים לחכות אסון.

הרופא הביט על הר"י בתמהון ויאמר – כמדבר בעדו – החולה שוכב כבול עץ וזקן זה חפץ לומר עמו וידוי.

אנכי – אמר הר"י – אשמור עליו פן יפקח את עיניו ואז אומר אתו את הוידוי.

עשה כחפצך – השיב הרופא – אנכי אינני מעכב בעדך, שמור עליו, דופקו נחלש

דיבורים מקוטעים, אבל הר"י שידע את אשר עליו הכיר בדבריו המקוטעים שהם דברי תשובה וחרטה על העבר.

כט

בצהרים באה עגלה ההולכת מפאלאצק לויטעבסק ובין הנוסעים הי' הרופא ר' יצחק זעליג פאלאצקער שהי' מפורסם בכל הגליל ועי"פ בקשת בעל המלון ביקר את החולה ויחווה דעתו שהוא מסוכן מאד ויקז לו דם ויתן לו איזה סמי מרפא וילך לדרכו.

הר"י – אחרי שהאורח גילה לו את סודו – החליט שאיננו רשאי לעזוב את החולה במצב כזה, כי כאשר יתן השי"ת וישוב לאיתנו יעזור לו לקיים את נדרו לשוב לאשתו ובניו היהודים, ומי יודע מה ילד יום, אם יארע איזה אסון עם החולה ואיש לא ידע את סודו ואשתו וילדיו העזובים לא ידעו מאומה, ויחליט שלא לזוז מכאן עד אשר יוטב מצב החולה.

ומלבד זה – חשב הר"י – הנה מאחר ששב בתשובה וחרטה על העבר, חובתו היא לעזור לו בזה, לכן מסר את הסחורה אשר הוביל ליעקב ליב בעל העגלה הנוסע לסעננא והוא בעצמו נשאר במלון עם החולה.

ל

סמי המרפא של ר' יצחק זעליג לא הועילו ומשעה לשעה נתגבר החום וככה עברו על החולה שלשה מעלי"ע בחום גדול.

בינתיים נודע הדבר בחצר הגראף בבאצייקאו כי איש סודו של השר הצעיר ויועצו נחלה ושוכב במלון היהודי על פרשת דרכים, ויצו הגראף את רופא חצרו לנסוע חיש מהר אל המלון להביא את החולה לביתו, ואם ימצא שמצבו קשה אזי יוליכו לויטעבסק עיר הפלך שם תנאי הרפואה והרופאים טובים יותר מבחצרו, ויצו עליו להזהר שלא יודע להחולה מהאסון אשר קרהו, כי זה שלשה ימים שאשתו ובנו נסעו לטייל על הנהר. ותהפך עליהם הסירה ויטבעו.

רופא החצר מצא את מצב החולה מסוכן מאד, דלקת המוח, באופן שא"א לזוז ממקומו ויעש לו רפואות שונות ויודיע לאדונו השר – עי"י ציר מיוחד – את מצב החולה ואשר הוא איננו יכול להיות אחראי שלא יקראנו אסון מות, כי החום מתגבר משעה לשעה והחולה מתאבק עם המות, ואשר רק לה' הישועה.

לא

השר הצעיר שלח שליח מיוחד לעיר הפלך וויטעבסק אל אחד הרופאים הגדולים ממכריו ויבקשהו לעשות עמדת חסד לנסוע אל איש סודו ויועצו החולה גאמעצקי

כי"א-כ"ג לחדש זה.

ומה טוב ומה נעים לשבת תחת ענפי אילן העתיק הזה ולכתוב באין מפריע ואקוה לגמור במשך היום את כל הרשימה, ובאם לא, אגמרנה אי"ה ביום א' הבע"ל.

*א

כ"ק אאמו"ר אמר לי לקרא את ר' אבא זעליג ולבקשו שיספר לי את תולדות אביו החסיד ר' יוסף בעל עגלה מביעשענקאָוויטש.

כשבקשתי את ר' אבא זעליג לספר לי את תולדות אביו דרש ממני שאחזור מקודם לפניו את המאמר ואח"כ סיפר לי את תולדות אביו.

וזה דבר הסיפור:

ביעשענקאָוויטש הי' איש אחד, ר' אפרים זלמן שמו, למדן מפורסם בכל הגליל ומריץ מכתבים ושו"ת עם גאוני הדור. ובהגלות נגלות שמו של הוד כ"ק רבינו הזקן ני"ע לסיני ועוקר הרים, מתון ומסיק, נסע ר' אפרים זלמן לויטעבסק ביחוד בכדי לבחון את העילוי מליאזנא – ככה היו קורים בוויטעבסק את כ"ק רבינו הזקן שנה הראשונה אחרי חתונתו – והוא אז בן ט"ו שנה.

כשתי שבועות ישב הרא"ז בביתו של הגביר ר"ל סג"ל – חותנו של כ"ק רבינו הזקן – וישתעשע עם כ"ק רבינו בדברי תורה ויתפלא מאד על הפלאות מעלת כשרונותיו וידיעותיו הרחבות בכל מקצעות התורה בעמקות נפלאה וחרירות עצומה.

וכשחזר לביתו התעצב מאד אל לבו, כי ראה ונוכח לדעת אשר העילוי מליאזנא, מבלי הבט על היותו רך בשנים, הוא גדול ממנו בחריפות והעמקה.

כחדש ימים הי' הרא"ש טרוד ולא הי' יכול להתרכז ולשקוד בתורה כאשר הורגל בהיותו מתמיד נפלא, עד אשר גילה את לבבו לפני הישיש הגאון ר' אברהם זאב סגי-נהור וזה האחרון ניחמו באמרו לו אשר בבקיות הנה הוא – הרא"ז – משנה להגר"א מוילנא, ורק אז שבה רוחו הטובה אליו, וישב ללימודו כקדם.

ב

הגאון ר' אברהם זאב סגי-נהור הי' בקי בשי"ס עם פרש"י ותוספות בעל פה, וכחמשים שנה הי' ראש מתיבתא והעמיד תלמידים הרבה, מופלגים בתורה.

תלמיד ותיק הי' לו להגר"א ור' יוסף שמו, שמלבד גודל כשרונותיו הי' ירא אלקים בטבעו מתולדתו, וכשהגיע לשנת השמונה עשרה נשתדך עם בת כפרי אחד

(* הבא לקמן מופיע באג"ק, מאות יח ואילך. המערכת.)

שהי' דר בישוב סביבות ביעשענקאָוויטש, וישב שם על התורה ועל העבודה כחמש עשרה שנה.

פעם נזדמן בישוב ההוא עובר אורח ת"ח גדול, וישמח ר' יוסף עליו שמחה רבה וישתעשע עמו בד"ת, ובהיות הימים ימי הגשמים בחדש מרחשון והדרכים מקולקלים הפציר הר"י בהאורח שיתעכב בביתם איזה ימים.

ובאחת השיחות עם האורח שמע הר"י ממנו אשר רוב תורתו קבל מהמגיד מליאזנא ויכנסו הדברים ללבו, ויחליט אשר כשיזדמן לו להיות בעיר ידרוש ויחקור אי' איפה נמצאת העיר ליאזנא וילך לשם לקבל פני המגיד דשם ולשמוע ממנו חדושי תורה.

ג

מני אז עברו כשלוש שנים והר"י עדיין לא החליט ללכת להמגיד מליאזנא. פעם נזדמן לו להיות נוכח בשעת דרשתו של הגאון ר' אפרים זלמן שדרש לפני גדולי התורה באחת הסוגיות החמורות, ובין דבריו הזכיר שזה כארבע עשרה שנה שנפגש עם העילוי מליאזנא – בבית חותנו הר"י סג"ל בוויטעבסק – וישתעשע עמו בדברי תורה וישב לו אז העילוי איזה השגות הראב"ד על הרמב"ם, ורז"ל אמרו כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, ויספר לפני השומעים את אשר שמע אז מפי רבינו נ"ע ויבאר לפנייהם את גודל העמקות והחריפות שבדבריו.

הדברים נכנסו בלב הר"י ויכתת רגליו ללכת לליאזנא אל כ"ק רבינו נ"ע. הדבר הי' בשנת תקל"ז בקיף. כשנה ישב הר"י בליאזנא ואח"כ חזר לביתו וישקוד בלימודו ובעבודת ה' ע"פ הוראותיו של הוד כ"ק רבינו הזקן, וכה עברו עליו עשרים שנה באהלה של תורה, ופעם בשתיים שלש שנה הי' נוסע לרבינו נ"ע.

ד

בשנת תקס"א נתאלמן הר"י, ויגר שנה הראשונה באחוזת חותנו אשר ירשו גיסיו אחי אשתו, ואחר כן עזב – מבלי הבט על גודל הפצרות גיסיו – את האחווה וישכור לו חדר בעיר בבית דירתו של יוחנן נפחא.

גיסו ר' יהודה דרש ממנו – ע"פ ד"ת – לעשות נחת-רוח לנשמת אביו וחוטנו ולקבל את הסכום חמש מאות זהובים שאביהם חותנו השאיר לו בירושה.

פסק הדין יצא לחיוב והר"י הוכרח בעל כרחו לקבל את הסכום האמור, ואחרי שהפריש מעשר לצדקה, הלוח שלש מאות זהובים לקופת גמילות חסדים ומאה וחמשים זהובים הפקיד אצל שלשה גבירי העיר לצרכי פרנסתו.

וכשכלה כספו, התפרנס הר"י מזה שלמד עם שלשה תלמידים, והי' אוכל מזונות אצל אבות התלמידים, אצל כל אחד שני חדשים בזמן.

אנשים ונשים שונים עברים ונכרים, מהם שרגו עליהם ויקללם בקללות נמרצות ומהם שהתחנן לפנייהם, וככה רגז כל הלילה עד אשר כאור הבקר הונח לו מעט ויישן.

כז

בהשכמה סר אל המלון יעקב ליב בעל העגלה הבאצייקאווי [עם] אורחים שנסעו לירידים שונים בגליל סעננא.

כראות יעקב ליב את האורח החולה הכירו כרגע כי הוא איש סודו ויועצו של הגראף הצעיר חתן השר הזקן, סאלאמאן גאמעצקי שמו.

ויספר יעקב ליב את תהלוכותיו ומעלליו הרעים והחטאים, ואשר יש לו אשה נכרית שילדה לו בן.

ואולם מדה טובה אחת יש לו להפוקר גאמעצקי – ככה קורים לו בבאצייקאווי – שמקרב את היהודים ומאת בואו יחד עם השר הצעיר הנה כל יבול אחוזותיו של השר הזקן ושל הצעיר, הרחים של מים ושל רוח, הנהרות לצידת דגים ובתי המלון אשר על פרשת דרכים הכל נמכר ונשכר רק ליהודים ובתנאים טובים שיוכלו להרויח היטב.

כח

כשהקיץ שלמה ליב משנתו בקש את בעל המלון לקרוא את בעל העגלה היהודי להכנס אליו. כשנכנס בקשה לשבת ויספר לו את פרשת ימי חייו מהחל ועד כלה, את אשר עבר עליו מעת נטה מדרך הישר עד היום, ואשר אתמול החליט לשוב בתשובה גמורה ויעבור עליו מה שיעבור יעזוב דרכו הרעה וישב אל אשתו ובניו, וכשגמר לדבר החריש רגעים אחדים ואחרי כן נתן את קולו בבכי, וכל גופו רעד.

הר"י, אף כי נבהל לשמע את אשר סיפר לו ועשתונותיו נבוכו, רגע כעס, רגע ריחם עליו, אבל כראותו את גודל התרגשותו והכיר בו ששב הוא באמת ומתחרט על מעשיו ותהלוכותיו הרעים, ריחם עליו במאד ויתחיל להרגיעו.

מדברי הנוחם של הר"י נתרגש שלמה ליב עוד יותר ויבך במר נפשו לאמר שלחוטא כמוהו אין תרופה רק המות ביסורים גדולים ובעונש כזה יכופרו עונותיו ויאמר שהוא מקבל על עצמו כל היסורים היותר גדולים רק זאת שיפטר מאשתו הנכרי' ובנם אשר נולד בטומאה, ואשר יחזור אל אשתו היהודי' וילדיהם היהודים ויסיר מהם את חרפתם אשר תמיט עליהם.

כעבור שעה נרגע, ויבקש את הר"י לתת לו את הטו"ת שלו ויתפלל ולהיותו רפה אונים עזרהו הר"י ללבוש את הטו"ת, ואחר התפלה עלתה מעלת חומו ויבך וידבר

של בעל העגלה. ומעיין של זכרונות נפתח לו.

נזכר הוא באשתו וילידיו, מי יודע אם המה בחיים ובמה הם מתפרנסים, כמה חרפות סבלו בשבילו, חרפת בושה וכלימה וחרפת עוני ורעב, ומדוע? הוא שואל את עצמו.

כמה הוד והדר רחשה לו אשתו הישרה במדות ובהנהגות טובות, כמה חיבב אותו חותנו הלמדן והמתון, וכמה כבדה אותו חותנתו בעלת המדות טובות.

ארור היום – חושב הוא – אשר נפגשתי עם חברי אברהם דוב הפוקר שהדיחני מדרך החיים, ויבך במר נפשו.

כה

עברה שעה, שניי ושלישית והר"י עודנו מתפלל בהתרגשות והתלהבות וקולו הרועד והמתחנן עושה רושם אדיר על שלמה ליב, וילך בחדרו מפינה לפינה ולא מצא מקום לעצמו.

תפלתו של הר"י בברכת אהבת עולם בתחנוניו באבינו אב הרחמן, בבקשת לא נבוש ולא נכלם, וגעגועיו באמרו שמע ישראל פלחו את לבו וכליותיו של שלמה ליב וישבע לעצמו שמהיום והלאה הוא שב בתשובה גמורה, יהי מה והוא ישוב לאשתו ובניו, לדתו ולא לקויו. וילך אל בעל המלון ויבקשהו להשאיל לו טלית ותפילין וילך לחדרו וילבשם ויתפלל בבכי רב.

הר"י כלה את תפלתו ויגמור את שעוריו כרגיל ויתחיל להכין עצמו לדרך והאורח עדיין סגור בחדרו, ובשמעו מבעל המלון שלקח אצלו טו"ת חכה עד אשר יגמור את תפלתו.

כו

במסע הזה הוביל הר"י סחורות שונות מביעשענקאָוויטש לסעננא ולא מיהר בנסיעתו ויחכה עד אשר האורח יחפוץ לנסוע עמו. כעבור שעה פתח האורח את הדלת ויקרא לבעל המלון ויאמר לו שמרגיש עצמו חולה ואינו יכול לנסוע, ומפני שהוא חפץ מאד לנסוע עם בעל העגלה היהודי הלזה על כן ישתדל לפעול אצלו שיחכה עליו עד שיבריא והוא מוכן לשלם שכרו בעד זה נוסף על שכר הנסיעה וגם ישלם לו בעד מזונותיו באלו הימים שיחכה עליו.

הר"י הסכים לחכות, אבל לעת ערב נתגברה החולי והאורח שכב כבול עץ בחום גבוה.

כל הלילה דיבר האורח מתוך חום דברים שאין להם המשך וחבור, ויזכיר שמות

ה

בשנת תקס"ד הי' ר' יוסף בליאדי, וכשנכנס לרבינו הזקן נ"ע ליחידות שאלהו אם הוא בקי בששה סדרי משנה בע"פ בדיוק.

ויענהו הר"י שאחד משיעוריו הוא לחזור בע"פ שיתא סדרי משנה פעם בחדש.

ויאמר לו הוד כ"ק רבינו, משנה אותיות נשמה, תשא אשה בת בנים ותלד בן והשי"ת יתן אריכות ימים, ולטובת נשמתך טוב יותר להיות בעל עגלה מלהיות רב.

וכששב לעירו הציעו לו להשתדך עם בתו של ר' נתנאל סופר, אשה אלמנה, צעירה לימים ולה חנות של מזון, ובקיץ תקס"ח ילדה לו בן ויקראהו בשם אבא זעליג.

בשעת תקע"ד באו בע"ב מעיר ליעפליא וכתב רבנות בידם ויציעו לו את הרבנות בעיר ליעפליא, ואז נזכר הר"י על דברי כ"ק אדמו"ר שאמר לו כעשר שנים מלפנים שלטובת נשמתו טוב יותר להיות בעל עגלה מלהיות רב, וישב את פני הבע"ב מליעפליא ריקם.

וכשהתבונן הר"י בדברי כ"ק אדמו"ר הבין שעכשיו כשהציעו לו את הרבנות דליעפליא הגיע הזמן שהוא צריך להעשות לבעל עגלה.

ו

כחדש ימים נתאבק עם דעתו על הדבר הזה, פעם החליט לחיוב וטרם עשה מעשה נתגברו אצלו חלקי השלילה ויהי כמבולבל מבלי דעת איך להחליט.

ופעם כמעט שהחליט להעשות בעל עגלה וילך אל האכסניות, מקומות שם מתקבצים בעלי העגלות, להתרועע עמהם בכדי להתלמד את אומנתם.

כשראו בעלי העגלות את ר' יוסף הולך וקרוב אליהם קדמו פניו וישאלוהו אנה פניו מועדות לנסוע אם לוויטעבסק או לליעפליא וכו'.

הר"י השיב בשפה רפה שאינו נוסע לשום מקום וחפצו רק ללמוד מלאכת בעל עגלה.

בעלי העגלות הביטו איש בפני רעהו בתמהון מבלי דעת מה הוא שח.

רבי – אמר לו אחד מתלמידיו שהי' באותו מעמד – בהלכות הגעלה תבינו יותר מבהלכות עגלה, ובעלי העגלות הזקנין שידעו להבחין בין הגעלה לעגלה נתנו בשחוק קולם.

אמנם בעל עגלה אחד אמר ברצינות מאחר שרבי יוסף מלמד בא אצלינו מסתמא לא לשטות בנו הוא בא, בודאי הדבר נחוץ לו ויפנה אל ר' יוסף ויאמר לו הנני רבי

לכו עמדי לביתי ואגידה לכם את כל אשר תשאלונו.

וילך הר"י עם בעל העגלה ישר אל הרפת, מקום שם עמדו סוסיו, ויורהו בעל העגלה את מלאכת רתימת הסוסים, לשום את המועקה בצואר הסוס, את האוכף על גבו ואת המושכות במקומם, וילמדהו גם את מלאכת משיחת האופנים.

הר"י אשר לא ידע להזהר כראוי התלכלך בזפת, ואחד הסוסים הצליפו בזנבו וכמעט אשר השחית את עינו.

ז

שבור ורצוף ומלוכלך בא הר"י לביתו ויחליף את שמלותיו וילך לבית הכנסת לתפלת המנחה ולהגיד את שיעורו ברבים.

אחר תפלת ערבית שאלוהו מכריו ומיודעיו לסיבת בקורו בחברת בעלי העגלות ואשר מספרים שהלך עם יצחק בעל עגלה ללמוד מלאכת רתימת הסוסים. וישתמט הר"י מלהשיב וילך לו לביתו.

כשבא הביתה מצא את אשתו יושבת ובוכה, ויבן שבודאי כבר הגיעה אליי השמועה דבר בקורו ברפת של יצחק בעל עגלה, וילך לחדרו ויבך בדמעות שליש באמרו לעצמו וכי בשביל זה עסק בתורה ועבודה זה יותר מחמשים שנה, והאם בן שבעים יהי לבעל עגלה, ויחליט שיעבור עליו מה שיעבור ולבעל עגלה לא יהי.

אבל טרם עוד שבה רוחו אליו נזכר באותו המעמד שעמד זה כעשר שנים מלפנים בהיכל כ"ק אדמו"ה, ובאזניו צוללים דברי קדשו, שכולם נתקיימו במלואם ובודאי הגיע המועד שיהי לבעל עגלה.

ח

פתאום עלתה מחשבה בלבו לקיים עצת חז"ל לספר הכל לאשתו ואת אשר תאמר כן יעשה בהחלט. וכרגע הלך לחדר החיצון, מקום שם ישבה אשתו נשענת על מוטות עריסת בנה הקטן אבא זעליג ודמעותי על לחי' לרגלי השמועה הרעה אשר שמעה שרוח רעה עברה על בעלה וילך להתרועע עם בעלי העגלות.

כראות האשה את בעלה הולך ובא מחתה דמעותי ותעש לה פנים טובות.

דבר לי אליך – אמר הר"י – ויספר לה את דברי כ"ק אדמו"ר נ"ע כאמור, ויסיים את דבריו שעכשיו איננו יודע מה לעשות, האם אפשר הדבר שאחרי חמשים שנה שישב ועסק בתורה ובעבודה יעשה לבעל עגלה, ולאידך גיסא איך אפשר הדבר שלא לקיים דברי כ"ק רבינו נ"ע, ואחרי רגעים אחדים הוסיף לאמר שהוא מחכה להחלטתה בזה וכאשר תאמר לו כן יעשה.

להיות בעל עגלה מלהיות רב, ויעריך את מצבו אז בהיותו יושב ועוסק בתורה לעצמו ועם תלמידים, לעומת מצבו עכשיו, ויבכה מאד.

כג

קולו של בעל העגלה הזכיר לו להאורח את קולו של אביו שגם הוא הי' מתפלל ברגש ובהתלהבות גדולה ולא פעם ושתים שמע ממנו שכך הי' נוהג רבו הצדיק ר' שלמה, ומי יודע – חשב – אפשר גם בעל עגלה זה הוא אחד מתלמידי איזה צדיק.

נזכר הוא במאורע שקרה בעירם. נודמנה שאלה כבדה ביותר, והרב מרא דאתרא נתקשה בפתרונה, וכל גדולי התורה בעירם – טולטשין פלך פאדאליא – הסכימו לדעתו של אביו, ר' צבי נגר.

לאביו, ר' צבי נגר, הי' שם טוב בכל הגליל ויהי מפורסם ללמדן גדול וחסיד נלהב, ולא אחת ושתים הציעו לו כתב רבנות אבל הוא לא חפץ בזה.

נזכר הוא האורח – שלמה ליב שמו – בפרטי ארחות חיינו בבחרותו ואברכותו ובצעדים הראשונים אשר צעד לעזוב דרך החיים כפי שחנכו אביו.

חבר בעל כשרונות מצויינים הי' לו, אברהם דוב שמו, למדן מופלג וירא אלקים, אך לפתע פתאום נפגם ונתפקר בדעותיו ויהי לאחד מגדולי המשכילים, והוא – חברו הלזה – הי' הסיבה הראשונה שנעתק מארחות חיי אביו וירד מדחי אל דחי עד אשר במות עליו אביו עזב את עירו ואת ביתו וילדיו.

באורח נפלא נזדמן – במלון אחד – עם בעל אחוזה בפלך טשערניגאוו והלה הזמינו לנהל את אחוזותיו, ושמה פרק מעליו את עול היתדות ויתחבר עם האדון הצעיר בעל האחוזה, וכשנשתדך האדון עם הגראף מבאצייקאוו נסע אתו בתור מזכירו הפרטי ושמה הכיר את אשתו הנכרית.

כד

בעל המלון דפק בדלת חדרו, האורח הבין אשר בטח חפץ להודיעו אשר בעוד איזה זמן יבא העגלון אשר שכר עבורו בכפר כבקשתו. אבל – החליט האורח – הוא לא יסע ויחכה על בעל העגלה היהודי.

כשפתח את הדלת הודיעו בעל המלון ששכר עבורו עגלה טובה ובעוד שעה תבא לקחתו, וכבר הכין חמין עבורו.

שלמה ליב הודה לו עבור טרחתו, ויאמר כי התבונן להתעכב פה עוד איזה שעות ויתן לו מטבע של כסף לתת להעגלון את שכרו בתור פיוס עבור שטרך בחנם, וחמין לא ישתה עדיין, וימהר לסגור הדלת, כי זרם דמעות פרץ מעיניו ולבבו נסער מתפלתו

אחר התפלה – ענה הר"י.

באיזה שעה, חזר האורח על שאלתו בקול של קפידא ויבט על הר"י במבט של בוז וביטול. אחת היא לי אם תתפללו אם לא, אנכי צריך לדעת את השעה שנצא לדרך, בכדי לדעת באיזה שעה עלי לקום משנתי להתרחץ ולשתות ולאכול.

ולהתפלל – סיים הר"י כמשלים את דברי חבירו.

את התפלה אני מניח עבורכם – השיב האורח. אנכי אינני צריך לתפלה.

איך אפשר – אמר הר"י ויבט על האורח בעיניים פקוחות – שיהודי אינו צריך לתפלה, ובתפלת שחרית הלא מלבד התפלה מחוייבים גם בהנחת תפילין, וישנה דעה אשר תפילין של יד ושל ראש הן שתי מצות ואיך אפשר הדבר שיהודי לא יניח תפילין ולא יתפלל.

האורח לא השיב מאומה, ויאמר אל בעל המלון אשר כשעה טרם צאת העגלה יעירונו משנתו, ויענהו בעל המלון שהוא יכול לישן כמה שיחפוץ ועוד יהי לו זמן להתרחץ ולאכול ולשתות לשבעה, כי כידוע לו, הנה טרם שעה העשירית לא יצא.

האורח נתרגש מאד, ויצו לבעל המלון להשיג עבורו עגלה בכפר הסמוך, והוא ישלם כמה שיבקשו, אבל בתנאי שיצאו לדרך לא יאוחר משעה החמישית בקר וילך אל חדרו לישן.

כב

הר"י אכל את סעודת הערב וילך לו לישון. כשעה ואחרי כן קם לערוך תקון חצות כדרכו.

האורח נתעורר משנתו ויבהל מאד לשמע קול בוכים, ויקם ממטתו ויפתח את הדלת וירא והנה הבעל עגלה יושב על הארץ וקורא בספר לאור הנר של שעה – סטאציק – ובוכה.

קול בכייתו של בעל העגלה נכנס ללבו של האורח ויזכור את ימי בחרותו ונערותו, את חנוכו בבית אביו ומלמדיו, אשתו ובניו אשר זה הרבה שנים שעזבם וילך שובב בשרירות לבו, וידבק בבת אל נכר ותלד לו שני בנים ובת, הבכור ואחותו מתו והצעיר חי, ומרירות עצומה תקפנתו.

הר"י גמר את התקון חצות ויברך ברכות השחר בהתעוררות גדולה וילך אל הנהר לטבול וכשחזר לבש טלית ותפילין ויתפלל בדביקות גדולה.

בשעת התפלה נזכר הר"י על אותה היחידות דשנת תקס"ד, רואה הוא לנגד עיניו את כ"ק אדמו"ר הזקן ושומע את הד קולו באמרו אליו לטובת נשמתך טוב יותר

דעתי – השיבה אשתו – מאחר שכן הגיד לך מורך ורבך עליך לקיים דבריו מבלי חכות אף יום אחד. מחר אמכור את מחרוזת הפנינים שלי ואת שני השריונים התפורים בחוטי זהב ותמורתם יספיק לך לקנות סוס ועגלה, ובשעה טובה ומוצלחת תתחיל במלאכה זו כפי אשר יעץ לך רבינו נ"ע.

כשמוע הר"י את דברי אשתו האמורים בתמימות לב ובאמונה טהורה, אף שמחד גיסא הי' שבע רצון מתמימותה באמונת צדיקים אבל מאידך גיסא לבו נלחץ בקרבו בהעלותו על רעיונו שהוא יהי' בעל עגלה. הוא – ר' יוסף בעל הסברה – כמו שהיו לומדי העיר מכנים אותו או ר' יוסף משביר בר כמו שהיו מכנים אותו בערי הגליל, כי הי' בקי בש"ס ורמב"ם כמעט בעל פה – יתרועע עם בעלי העגלות, ועיניו זלגו דמעות.

ט

כעבור שעה קלה ראה הר"י שעוד מעט ויגיע זמן תקון חצות, ויכין עצמו ללכת לבית הכנסת לתקון חצות בעשרה כרגילותו ולהתפלל כדרכו להתחיל עם עלות השחר.

רגיל הי' הר"י לבא לבית הכנסת לתקון חצות. בקיץ הי' מתפלל ותיקין והי' מאריך בתפלתו כשתים שלש שעות בחול וכארבע חמש שעות בש"ק. אחר התפלה הי' לומד את שעוריו בגמרא ורמב"ם כשלש שעות, אוכל פת שחרית וישן כשעה. בשעה העשירית בוקר הי' מתחיל בעבודת מלאכתו ללמוד עם תלמידיו כארבע שעות, אוכל סעודת היום וישן כשלש שעות ושוב לומד עם תלמידיו כשתי שעות, ושעה אחת הי' חוזר משניות – נוסף על רגילותו לחזור בעל פה שעור קבוע קודם השינה בשחרית צהרים ובלילה – מתפלל מנחה בצבור ולומד שעור גמרא ברבים ומתפלל ערבית בצבור. בחורף הי' משנה הסדר, מתאים לזמני היום והלילה.

בשברון לב מיוחד סדר הר"י בלילה ההוא את התקון חצות ויבך במר נפשו על חורבנו הפרטי, אשר לעת זקנותו עליו לעזוב את אהלה של תורה, ולא די שלא קבל כתב רבנות אלא עוד עליו לפשוט את בגדיו, בגדי ת"ח ולהתלבש בגדים צואים ולהיות לבעל עגלה, ובפרט אשר פרנסתו מצוי' לו ב"ה.

מקירות לבו התפלל אז הר"י ובדמעות שליש בקש מאת השי"ת לחלצו מן המיצר אל המרחב.

י

הר"י הרגיש בעצמו שמלבד צערו הגדול מכללות הענין נוסף לו עוד צער גדול מדברי אשתו התמימים, אשר בשמעה את אשר ספר לה מה שאמר לו כ"ק אדמו"ר לא פקפקה אף רגע והביעה דעתה כאמור כבטחון גמור ובאמונה פשוטה.

בקרב לבו ובפנימיותו הי' בוש. הוא – הר"י – אשר כשלשים וחמש שנה הי' מקושר לכ"ק אדמו"ר ויותר על ארבעים שנה עסק בתורת החסידות, הנה מכיון שבא לקיים דבר שהוא שלא לפי כבודו המדומה, הנה זה כשתי שבועות שהוטרד מן החיים, ער לעבט ניט [= הוא לא חי].

ואשתו, אשה פשוטה, שאין לה שום מושג מבעלי השכלה ובעלי עבודה וגם מופלא ממנה להבין אף אפס קצהו מהמעלה עצמית דרבי ומעניני רוח הקדש ועינייים פקוחות לראות במה שעתיד להיות, [– תרגום:] אָפּענע אויגן וואָס זעהען וואָס עס וועט זיין, הנה היא באמונתה הפשוטה בצדיקים עבדי השי"ת הבאה מצד החנוך לא הרהרה אף רגע ואמרה דעתה בחיוב ומעצמה הציעה למכור תכשיטי' בכדי למהר לקיים דברי קדש של רבינו נ"ע.

יא

המאורע הזה גרם לו להר"י להתבונן היטב על גודל ענין החינוך. הוא שהתחנך על ברכי התורה ויראת שמים, אביו ר' אבא הי' צדיק גדול, התפרנס מיגיע כפו מחייטות ומימיו לא עברה עליו לילה שלא עסק בתקון חצות ובלמוד התורה, מימיו לא שח שיחה בטלה גם בחול, ובשבת ובמועדים שח רק בדברי תורה וגם זה רק בלשון הקדש, הי' צם שני וחמישי ויום כפור קטן, הי' נזהר מלהסתכל חוץ מדי' אמותיו, הי' מפריש מעשר ממה שהרויח, ואמו היתה יראת אלקים ועוסקת בצדקה, היתה הראשונה לעסוק בהכנסת כלה, בקיאה ברפואות ומבקרית חולים ויולדות ומשגחת על בני' ובנותי' בכל עניני יראת שמים, בכל זה הנה חסרה לו האמונה הפשוטה הטהורה והתמימה באמונת חכמים. ואשתו האשה הפשוטה שנתחנכה בבית אבי' החסיד ר' נתנאל סופר היא שלמה באמונת צדיקים מבלי הרהר אף רגע.

שעה ארוכה ישב לו ר' יוסף דומם אחר תפלתו ויהפך בזכרונות ימי בחרותו ואברכותו כשיצק מים על ידי רבו הגאון ר' אברהם זאב סגי נהור וכשהי' חתנו של ר' זעליג התמים ויושב באחוזהו.

נזכר הוא באותה השיחה הארוכה שהיתה לו עם ת"ח עובר אורח אחד שהי' מתלמידי הבעש"ט נ"ע שהי' הראשון שפקח עיני שכלו להסביר לו שתחלת הכל היא האמונה הטהורה באמונת חכמים ואמונת צדיקים.

נזכר הוא באותה ההסברה שהסביר לו עובר האורח הוא בההבדל שבין אמונת חכמים לאמונת צדיקים, אשר כשתי שנים אח"כ הרהר בזה וימצא הרבה דרשות חז"ל בשי"ס בבלי וירושלמי המתאימות לדברי העובר אורח.

ונזכר הנהו בשיחות השונות שהיו לו עם חבריו החסידים כשהי' בא לליאזנא וליאדי, ופתאום כבר התרוצץ בקרבו הרעיון שאולי עד עתה הוא חסר או בלתי שלם באמונה זו, ויבך חרש, ובשום אופן לא יכול ללמוד את שיעורו הרגיל.

הלבנה וליטא, והמונים המונים נהרו אליו מכל הערים והעירות.

האדון טשעכאווסקי, שהעיר ליובאוויטש והכפרים הסמוכים לה היו אחוזתו צוה למנהלי אחוזתו להביא קורות מיערותיו לבנות בתים עבור כ"ק אדמו"ר ומשפחתו.

חסידי רוסיא הלבנה חזקו את מעמד יושבי אה"ק ת"ו ואת המעמד של בית רבי ויטילו מס חדשי על כל בתי הכנסיות של החסידים להחזקת האורחים הבאים לכ"ק אדמו"ר.

מחדש לחדש במשך החורף נתפשט טיבו של כ"ק אדמו"ר האמצעי בערי ליטא ורוסיא הלבנה ומספר הבאים לליובאוויטש נתגדל מזמן לזמן, ולשמחתם של חסידי רוסיא הלבנה וליטא אין קץ.

כ

כעבור שנה לשבת כ"ק אדמו"ר האמצעי בליובאוויטש, כבר באו אליו הרבה מזקני החסידים שהיו מהראשונים בנשיאותו של כ"ק רבינו הזקן, וכלם היו שבעי רצון מאד, מה שעשה רושם אדיר על החסידים ברוסיא הלבנה וליטא.

החסיד ר' יוסף מביעשענקאוויטש חשק גם הוא ללכת לליובאוויטש אבל לסבות שונות לא עלה הדבר בידו, וכה עבר עליו משך זמן – בחורף תקע"ו התכונן ללכת לליובאוויטש אבל עבר החורף ולא אסתייעא מילתא.

באחד הימים – בין פסח לעצרת תקע"ו – עשה הר"י את מסעו לעיר סעננא, ויסה, בנטות היום, אל המלון העומד על פרשת דרכים.

בערב סר למלון זה הגראף מבאצייקאו, וכשנודע בכפר הסמוך אשר הגראף הבאצייקאווי הוא במלון היהודי בא כומר הכפר ואתו עמו נכבדי העדה לבקשו שיבקר את כפרם וילוו שמה.

הגראף לא יכול להשיב פניהם ריקם וילך עמהם, אבל אחד הנוסעים עמו נשאר במלון היהודי כי עליו הי' ללכת במלאכות הגראף לעיר סעננא.

כא

הר"י ישב תחת אחד השיחים אצל הגורן ויהגה בתורה, וכשגמר לימודו נכנס הביתה, ויכירו בעל המלון עם האורח שהי' צריך לנסוע לסעננא.

טוב – אמר הר"י – מחר בקר אי"ה נעשה דרכנו הלאה.

באיזה שעה – שאל האורח.

אדמו"ר הרמ"מ בעל צמח-צדק וב"ב נתיישבו לפי שעה בעיר האדיאטש, מקום שם נטמן כ"ק רבינו הזקן ושאר בני משפחת אדמו"ר הזקן נתיישבו בעיר ראמען הסמוכה להאדיאטש.

במשך שלשה חדשים נעשה התעוררות גדולה בין עדת חסידי חב"ד בכל מדינת רוסיא.

חסידי רוסיא הקטנה ואוקראינא התוועדו בכמה ערים מרכזיים ויבחרו מלאכות לשלוח לכ"ק אדמו"ר האמצעי לבקשו שיקבע דירתו באחת הערים ברוסיא הקטנה.

חסידי רוסיא הלבנה התוועדו בכמה ערים מרכזיים ויבחרו מלאכות לשלוח לכ"ק אדמו"ר האמצעי לבקשו שיואיל לחזור לארץ מולדתו רוסיא הלבנה ויקבע דירתו באחת הערים שימצא לנכון.

המלאכות מרוסיא הלבנה גברה על המלאכות מרוסיא הקטנה, ואחר חג השבועות שנת תקע"ג עזב כ"ק אדמו"ר האמצעי את קרעמענטשוג ויעש את דרכו לרוסיא הלבנה.

יח

כשלשה חדשים עשה כ"ק רבינו האמצעי את מסעו מעיר לעיר וממקום למקום עד בואו לעיר וויטעבסק, ובכל מקום בואו אמר דא"ח, ונתקבל בכבוד רב, לא רק מהיהודים כי אם גם משרי בתי פקידות הממשלה ופקידי המשטרה, שקבלו פקודה מבית פקודת השר לענייני פנים להזדר בכבוד של הרבי שניאורי שהוא בנו של הרבי באַרוכאָוויטש מליאדי שעשה הרבה לטובת ארץ המולדת והממשלה מכרת תודה רבה לו עבור זה, ומבקשת להזדר בכבוד בנו הממלא מקומו.

כ"ק אדמו"ר האמצעי בחר למקום מגורו את עיר ליובאוויטש.

ש"ק פ' תבא הי' כ"ק אדמו"ר האמצעי בעיר ליאזנא, וביום השני פרשת נצבים-וילך, י"ח אלול שנת ה' אלפים תקע"ג לבריאה בא כ"ק אדמו"ר האמצעי לעיר ליובאוויטש ויתישב שמה.

יט

היום אשר בו הואיל כ"ק אדמו"ר האמצעי לקבוע משכן קדשו בעיר ליובאוויטש חקוק הוא בזכרון טוב כמשפחתו ובזכרון כל חסידי חב"ד לרגלי בהירותו וקדושתו של היום ההוא שבו נולד כ"ק מורנו הבעש"ט נ"ע – י"ח אלול.

ביאתו של כ"ק אדמו"ר האמצעי עשתה רושם אדיר בכל מרחבי מדינת רוסיא

יב

כיומיים הלך אובד עצות. אשתו כבר מסרה לו את צרור הכסף שקבלה תמורת תכשיטי, ובינתיים הגיעה השבת יום המנוחה. ואף כי השתדל להסיח דעתו מזה אבל הדבר לא עלה בידו, כי ידע שאחרי השבת עליו להכנס בעול העבודה האחרת ואשר זו היא שבת האחרונה לר' יוסף המלמד ובשבת הבאה כבר יהי' יוסף בעל עגלה, ויצייר בדמיונו את המחזה כאשר יהי', ונפשו עליו תאבל, ותורה מה תהא עלי, ויבך במר נפשו.

ומחשבה חדשה התחילה מנקרת במוחו, האם באמת דואג הוא לתורתו מה תהא עלי או שפנימית ישותו וגסות רוחו בראו טענה זו, וכשהתבונן בזה נזכר על חברו, אחד מחסידי הוד כ"ק רבינו הזקן, ר' חיים יהושע בעל עגלה מוועליז, וברק של קורת רוח נצנץ במוחו.

הלא ר' חיים יהושע הוא בעל עגלה מנערותו והוא בקי בתנ"ך, בשתא סדרי משנה ובתניא בע"פ, ויודע דיני אורח חיים ע"ד ההפלה. בניו הם מופלגים בתורה, בנו בנימין הוא מורה הוראה בוויטעבסק, בנו יעקב ארי' מורה הוראה בקאלישק, חתנו ר' רפאל יצחק ראש ישיבה בעיר נעוועל.

לרגלי מחשבתו זאת הנה רוח חדשה נופחה בו, ויתפלא על עצמו איך מראש לא נזכר על ר' חיים יהושע זה מוועליז ולא הי' סובל אז כל כך צער וביטול תורה ועבודה.

יכולים להיות בעל עגלה – הרהר ר' יוסף – ועם זה גם למדן ועובד ה', והראי ר' חיים יהושע שבשעת נסיעותיו הוא חוזר תנ"ך משניות ותניא בע"פ, וגם הוא יעשה ככה, כשיסע מעיר לעיר יחזור משניות ותניא בע"פ כשיחנה במלון או באכסניא שבעיר אזי ילמוד בעיון.

יג

במוצאי שבת סיפר לאשתו אשר מודע לו בעיר וועליזש, ת"ח אחד ובניו מורי הוראה והוא בעצמו פרנסתו בע"ג, ועל כן הוא הולך אליו להתלמד את המלאכה.

וביום הראשון השכים קום ויקח את צרור הכסף וילך לו וועליזה.

כבואו לוועליז לא מצא את הרח"י בביתו כי נסע אל היריד הגדול לנעוועל ויתמהמה שם כשתי שבועות.

ויחליט הר"י ללכת אחריו לנעוועל, כשבא לשם על ש"ק היה אורח חשוב, כי כמה וכמה מכרים וחברים טובים היו לו שם מאחיו החסידים, וגם בלתי מכריו שמעו את שמעו ותהי שמחה גדולה אצל לומדי העיר כי הי' מפורסם בשם טוב.

שבת הגדול היתה שבת ההיא, וכל שלשת הסעודות אכלו בעשרה במקומות שונים וישתעשעו בדברי תורה ובסיפורים מימי קדם, והחסידיים רוחם טובה עליהם מאד, מלבד הר"י שהי' נדכה מאד בזכרו שבעוד יומיים יהי' חגור באבנט של בע"ג ושוט בידו.

במשך כל יום השבת הסתכל בפניו של ר' חיים יהושע ובתנועותיו, שמע את דיבוריו ושיחותיו וימצאהו טוב בכלל. ראה ונוכח אשר מבלי הבט על מסחרו בסוסים ועבודת מלאכתו בעל עגלה הנה כל החסידיים ובני התורה מתיחסים אליו ביחס טוב, ומהם גם כאלו אשר רוחשים לו אהבה.

אף פעם לא שמע שיקראוהו חיים יהושע בעל עגלה רק ר' חיים יהושע וועליוזער. לא כן כאשר הוא יהי' בעל עגלה אז יקראוהו יוסף בעל עגלה ובחשבו בזה מררתו נשפכת.

י

ביום הראשון, אחר תפלת שחרית, אמר הר"י לר"י שמטרת בואו לנעוועל היא בכדי להתראות אתו אודות ענין נחוץ, וילך עמו החדרה ויסגרו הדלת בעדם.

ויספר הר"י להר"י שהשתדך את בת ר"נ סופר מביעשענקאָוויטש – אשר הר"י הכירו פנים כי נזדמנו יחד בליאדי וליאזנא – אשה טובה, והי' ברכם בבן זכר לאריכות ימים ושנים, ויקראהו כשמות אביו וחותרו הראשון – אבא זעליג – וגם פרנסתו מצוי' לו מחנות של מזון שאשתו מחזקת והוא לומד עם תלמידים חנם בלא שכה, אבל מפני טעם הכמוס הוא מוכרח להיות לבעל עגלה, ולכן בא אליו בבקשה שילמדהו מלאכה זו, וגם צרור הכסף לקח עמו לקנות סוס ועגלה ושאר ממשכירים הדרושים לזה.

ר"י נבהל לשמוע את דברי חברו האחרונים, ויסתכל בו בעיניים פקוחות לראות אם לא נטרפה דעתו עליו. וכל כך גדלה סערת רוחו של ר"י עד אשר לא יכול להוציא מפיו דברים ברורים וידום, רק הניד ראשו כמשתתף בצערו של מי שיצא מדעתו ר"ל.

ורק כעבור איזה זמן הרגיע את הר"י ויאמר ברגש.

איזה רוח שטות עבר עליכם ר' יוסף אשר אחרי עבודה גדולה בתורה יותר על ארבעים שנה תבחרו בעבודה זו.

טו

ר' יוסף בכה מקירות לבו ומגודל התרגשותו לא יכול לדבר דבר, וגם ר"י בוכה לעומתו ומלתו על לשונו, מדוע תבכו ר' יוסף, מי מכריח אתכם להיות בע"ג ולבכות.

הסיחו דעתכם משטות כזו ושובו לביתכם לתורתכם ולעבודתכם.

ויעמוד הר"י על רגליו – כך הי' מנהגם של החסידיים הראשונים כשהיו חוזרים דברי קדש של הרבי היו עומדים על רגליהם – ויספר להר"י את דברי קדשו של רבינו נ"ע שאמר לו ביחידות בשנת תקס"ד, ואשר כבר נתקיימו דבריו בענין השדוך ולידת בן זכר וזה לא כבר באו אליו בע"ב חשובים מעיר ליעפליא להציע לו את הרבנות במחנם, ולפי סדר דברי קדשו הנה עכשיו הגיע הזמן שיהי' לבעל עגלה.

כשמוע הר"י את דבריו אמר אם כן למה אתם בוכים, עליכם לשמוח שמחה גדולה לקיים צווי כ"ק רבינו נ"ע, לכו עמדי ואבחר עבורכם סוס טוב ועגלה עם כל המכשירים, ועוד היום ילמד אתכם קאפל המצליף שלי – קאפילדר שמייסער – מלאכת רתימת הסוס ובעוד יומיים שלש תלמדו את המלאכה כולה.

טז

דברי הר"י הלמו את ראשו של הר"י, ויאמר להר"י הלא דברי קדש רבינו נ"ע יכולים להתקיים באופן אחר, הוא ישתתף עמו וימסור לו את הסכום שהכין לקניית סוס ועגלה ויקח את קאפיל דעם שמייסער או אחר שיתעסק בזה, וגם הוא – הר"י – יסע לפעמים אתו בתור בע"ג והריוח יהי' לחצאין.

לא – השיב הר"י – באופן כזה לא תקיימו דברי קדש של רבינו כי מפורש אמר שלטובת נשמתך טוב יותר להיות בע"ג מלהיות רב, הרי שלטובת נשמתכם עליכם בעצמיכם להיות בע"ג.

וכשהרגיש הר"י את דבריו אלה פעמים ושלש, הודה הר"י אשר השוחד דאהבת עצמו בכבוד המדומה עיוור את עיני שכלו, וילך עם הר"י לסדר את הדבר.

הר"י סיפר את הדבר ברבים, וכעבור איזה זמן נתפרסמה השמועה אשר ר' יוסף בעל הסברה – כמו שקראוהו החסידיים – או ר' יוסף משביר – כמו שקראוהו בני התורה בכל הגליל – הי' לבעל עגלה.

עברו איזה שבועות, הר"י כבר התרגל במלאכתו החדשה ויעסוק בנסיעות מביעשענקאָוויטש להעירות הסמוכות, וישם לו לחק לבלי למהר בנסיעותיו. בלילה הי' לך במלון ועוסק בתורה, ובבואו לעיר הי' מתעכב יום שלם ועוסק בתורה כל היום.

ככה התנהג במשך שנה עד שהתרגל במצבו.

יז

אחרי הסתלקות כ"ק אדמו"ר הזקן – כ"ד טבת שנת תקע"ג – נשאר כ"ק אדמו"ר האמצעי משך איזה זמן בעיר קרעמענצוג, ברוסיא הקטנה. וכ"ק חתנו